

Општинско Основно училиште „Круме Кепески“ - Скопје

ПРОТОКОЛ

ЗА ПОСТАПУВАЊЕ НА УЧИЛИШТЕТО ВО

СИТУАЦИИ НА НАСИЛСТВО

Август, 2025 година

Врз основа на член 66 став(14) од Законот за основно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.161/19,229/20,03/25и74/25) и Правилникот за начинот на пријавување и заштита на ученик жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување, издадено од МОН (број:18-9670/1 од 07.07.2025год.) Општинското основно училиште „Круме Кепески“, Скопје донесе

ПРОТОКОЛ ЗА ПОСТАПУВАЊЕ НА УЧИЛИШТЕТО ВО СИТУАЦИИ НА НАСИЛСТВО

I – ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1 (Предмет на Протоколот)

Со Протоколот за постапување на училиштето во ситуации на насилство (во понатамошниот текст Протокол) се регулираат правата, обврските и одговорностите, како и начините на постапување на директорот на училиштето, стручните соработници, наставниците, учениците, родителите и другите вработени во училиштето во ситуации на зголемен ризик и насилство во училиштето, со цел заштита на учениците и сите вработени.

Член 2 (Цел на Протоколот)

Целта на Протоколот е превенција на можни ситуации на насилство и адекватно постапување во конкретни кризни ситуации со цел заштита на учениците, родителите и сите вработени во училиштето.

Член 3 (Обврска за информирање за Протоколот)

Училиштето е должно Протоколот, заедно со Правилникот за начинот на пријавување и заштита на ученик жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување, да ги објави на својата веб страница.

Секој одделенски раководител на паралелката е должен да го претстави овој Протокол, веднаш по почетокот на учебната година, на начин приспособен за возраста на учениците, преку дискусија, и интерактивни вежби и размена на мислења.

II – ДЕФИНИРАЊЕ НА НАСИЛСТВОТО

Член 4

(Дефиниција на насилството)

Насилство претставува секој облик на еднаш сторено или повторено вербално или невербално однесување кое има за последица реално или потенцијално загрозување на здравјето, развојот и достоинството на личноста на ученикот или вработениот во училиштето.

За насилство зборуваме кога некој намерно ќе повреди и ќе направи другиот да се почувствува непријатно, загрозено или повредено.

Член 5

(Видови на насилство)

Под насилство се подразбираат сите форми на физичко, психичко, емоционално, социјално, сексуално и кибер насилство, повреди или злоупотреба, занемарување или несовесно постапување, малтретирање или експлоатација.

III – ПРЕВЕНЦИЈА ОД НАСИЛНО ОДНЕСУВАЊЕ И СПРЕЧУВАЊЕ НА НАСИЛСТВО

Член 6

(Дефинирање на превенција од насилно однесување)

Превенција од насилното однесување и спречување на насилството претставува збир на мерки и активности кои имаат за цел создавање безбедно, сигурно и заштитено опкружување, развивање и негување на атмосфера на соработка, почитување на различностите, конструктивна комуникација и следење на одредени правила на однесување во рамките на воспитно-образовните активности, развивање на вештини за препознавање и ефикасно реагирање во ситуации на насилство.

Член 7

(Мерки и активности)

-Училиштето е должно Протоколот, заедно со Правилникот за начинот на пријавување и заштита на ученик жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување, да ги објави на својата веб страница.

-Училиштето е должно редовно, најмалку еднаш во 4 години да го ажурира овој интересен акт, согласно со потребите на сите лица вклучени во училишниот живот.

-Училиштето назначува контакт лица за пријавување на насилство: Анита Матевска – педагог – телефон: 078 209 758 и Лариса Станкова – наставник – телефон: 070 361 695, е-маил: prijavinasilstvokrumekeski@gmail.com. Лице задолжено за спроведување на интерниот акт: Анита Матевска – педагог.

-Секој одделенски раководител на паралелката е должен да го претстави овој Протокол и Упатството на часот на одделенската заедница, веднаш по почетокот на учебната година, на начин приспособен за возраста на учениците, преку дискусија, и интерактивни вежби и размена на мислења.

-Сите вработени во училиштето треба да се запознаени со Правилникот за начинот на пријавување и заштита на ученик жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување и Протоколот за постапување во случаи на насилство.

-Училиштето е должно континуирано да работи на едукација и покренување на свеста кај учениците во врска со врсничкото насилство преку обуки, работилници и проекти наменети за ученици и наставници.

IV - ИНТЕРВЕНЦИЈА

Член 8

(Цел на интервенцијата)

Целта на интервенцијата во случаи на насилство е да се прекине насилството, да се заштити жртвата, да се промени однесувањето на сторителот и да се влијае врз факторите кои придонеле за појавување на насилството.

Член 9

(Фази на интервенција)

- 1.Препознавање и пријавување на насилство
- 2.Прекинување на насилството
- 3.Смирување на ситуацијата
- 4.Заштита од насилство и промена на однесувањето на сторителот

При реализација на активностите во секоја од фазите на интервенција училиштето ги применува насоките дадени во Упатството за постапка за пријавување и заштита на ученик жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување.

Член 10

(Препознавање и пријавување на насилство)

Наставниците, стручните соработници и директорот се должни да го препознаат насилството, во секојдневното работење да внимаваат дали во училиштето се случува насилство, дали некој ученик е жртва на насилство и дали некој ученик се однесува насилно.

Секој е должен да пријави насилство или сомнеж за насилство над ученик без разлика дали насилството се случило во училиштето, на пат до училиштето, во училишниот двор, во домот на ученикот или на кое било друго место. Секој ученик може да пријави насилство на секој вработен со кого чувствува дека може да разговара и да му верува.

Училиштето е должно да обезбеди и анонимно пријавување на насилство преку поставување на кутија за пријави.

Член 11

(Прекинување на насилството)

Вработените се должни веднаш да го прекинат насилството. Запирањето на насилството е обврска на секој вработен кој ја добил информацијата за случајот или бил сведок на насилството. Откако е прекинато насилството вработените преземаат мерки за смирување на ситуацијата.

Член 12

(Нивоа на насилство и интервенции)

Распоредувањето на насилството на нивоа има за цел да се осигура еднакво постапување (интервенции) во ситуации кога учесници се ученици (ученик-ученик, ученик-вработен) .

Исти форми на насилство можат да се појават во повеќе нивоа, но се разликуваат според интензитетот, степенот на ризик, зачестеноста, последиците и учесниците.

Член 13

(Форми на насилство од прво ниво и интервенции)

Формите на насилство од прво ниво можат да бидат:

- **форми на физичко насилство:** удирање „чврги“, буткање, штипење, гребење, кубење, гризење, сопнување, шутирање, валкање, уништување на предмети.
- **форми на емоционално/психичко насилство:** исмевање, омаловажување, озборување, навредување, ословување со погрдни имиња, пцуење, имитирање, „прозивање“.
- **форми на социјално насилство:** дофрлање, потсмевање, игнорирање.
- **форми на сексуално насилство/ злоупотреба:** дофрлање, пцуење, негативни коментари, гестикулации сосексуална алузија.
- **форми на кибернасилство:** повремени вознемирувачки повици на телефон, вознемирувачки СМС, ММС-пораки, вознемирувачки пораки на социјалните мрежи итн.

Кога станува збор за инцидент на насилство, без значајни последици, кој се случува прв пат и е на прво ниво, вработениот кој го прекинал насилството не е обврзан да го повика контакт-лицето за пријавување на насилството туку сам треба да ја смири ситуацијата. Во случај да процени дека не може самостојно да влијае или ситуацијата почнува повторно да ескалира, ќе го повика контакт-лицето.

На прво ниво одделенскиот раководител самостојно презема активности во соработка со родителите, во смисла на поинтензивна воспитна работа со ученикот, групата на ученици или со паралелката и уредно водење на евиденција за преземените мерки.

Во случаи доколку насилното однесување се повторува, воспитната работа не дава резултати, последиците се потешки, во прашање е насилство на група кон поединец или ист ученик трпи повторено насилство, училиштето интервенира со активности предвидени на второ или трето ниво.

Член 14

(Форми на насилство од второ ниво и интервенции)

Формите на насилство од второ ниво можат да бидат:

- **форми на физичко насилство:** шлаканици, удирање, газење, кинење на облеката, затворање, плукање, одземање и уништување на сопственост.
- **форми на емоционално/психичко насилство:** уценување, закани, неправедно казнување, етикетање, забрана за комуницирање, исклучување, отфрлање, манипулирање.
- **форми на социјално насилство:** сплеткарење, игнорирање, отфрлање, невклучување, неприфаќање, манипулирање, експлоатација, исклучување од групата врз дискриминаторска основа, навреди и вознемирување врз дискриминаторска основа.
- **форми на сексуално насилство:** сексуално допирање, покажување на порнографски материјал, покажување на интимните делови на телото, соблекување.
- **форми на кибернасилство:** огласи, клипови, блогови, злоупотреба на форуми и четувања, сексуално насилство во видеоигри, снимање со камера на насилни сцени, дистрибуирање на приватни снимки и слики без согласност.

Кога станува збор за инцидент на насилство од второ ниво вработениот кој го прекинал насилството е должен да го извести/ повика контакт-лицето за пријавување на насилството, кое може, во зависност од ситуацијата, да одлучи да повика и претставници од други институции. Пред да повика други институции задолжително го известува директорот на училиштето, освен во случаите кога поради итност мора веднаш да се повика полиција или здравствена служба.

На второ ниво одделенскиот раководител презема активности во соработка со стручен соработник од училиштето (психолог, педагог, специјален едукатор и рехабилитатор) и/или со директорот, со задолжително учество на родителите, во смисла на интензивна воспитна работа со ученикот, групата на ученици или со паралелката и уредно водење на евиденција за договорените и преземените мерки.

Доколку мерките не се делотворни, ќе се преземат активности за постапка на изрекување на педагошки мерки, во согласност со законот.

Член 15

(Форми на насилство од трето ниво и интервенции)

Формите на насилство од трето ниво можат да бидат:

- **форми на физичко насилство:** тепачка, давење, фрлање кои резултираат со сериозни физички последици/укажана помош од лекар, напад со палка, нож, оружје, кој може да има фатален исход, предизвикување на изгореници, забрана на храна и спиење, изложување на ниски температури.
- **форми на емоционално/психичко насилство:** застрашување со уцена, рекетирање, ограничување на движење, наведување на користење на психоактивни супстанции (легални или нелегални), вклучување восекти, занемарување.
- **форми на социјално насилство:** сериозни закани за животот, изживување на група над поединец/група, дискриминација, организирање на затворени групи (кланови), навреди и вознемирување врз дискриминаторска основа.
- **форми на сексуално насилство:** заведување од страна на возрасни, подведување,

злоупотреба на моќта, наведување, изнудување и принудување на сексуална активност, силување, полов напад врз дете кое не навршило 14 години, задоволување на полови нагони пред друг, обљуба со злоупотреба на положбата.

- **форми на кибернасилство:** дистрибуирање или објавување на приватни снимки и слики без согласност, снимање на вулгарни и насилни сцени кои се масовно дистрибуирани, прикажување на порнографски материјал, производство и дистрибуција на порнографски материјал.

Кога станува збор за инцидент на насилство од трето ниво вработениот кој го прекинал насилството е должен да го повика контакт-лицето за пријавување на насилството.

На трето ниво активностите и мерките ги презема директорот на училиштето во соработка со стручниот тим од училиштето (психолог, педагог, специјален едукатор и рехабилитатор) , со задолжително вклучување на родителите и надлежни органи, организации и служби (полиција, центар за социјална работа, здравствена установа и други). Пред да повика други институции контакт-лицето задолжително го известува директорот на училиштето, освен во случаите кога поради итност мора веднаш да се повика полиција или здравствена служба. Активностите кои ќе се одвиваат треба да бидат во согласност со Правилникот.

На ова ниво задолжително е спроведува воспитна работа со интензитет прилагоден на потребите на ученикот, како и преземање активности за постапка на изрекување на педагошки мерки, во согласност со законот.

V – УЛОГИ И ОДГОВОРНОСТИ НА ВРАБОТЕНИТЕ И УЧЕНИЦИТЕ ВО СИТУАЦИИ НА НАСИЛСТВО

Член 16

(Должности на сите вработени во училиштето)

Во случај на насилство меѓу учениците во училиштето, сите вработени се должни:

1. да побараат од учесниците во конфликтот веднаш да го прекинат насилното однесување, со решителен , но мирен глас;
2. да ги разделат учениците, да го спречат меѓусебниот физички контакт или насилно однесување;
3. од останатите ученици да побараат да се оддалечат, користејќи при тоа мирен, но решителен тон;
4. да се пружи помош на повредениот ученик;
5. да се известат одделенскиот раководител и контакт лицата.

Член 17

(Посебни должности на вработените, родителите и учениците)

Посебните должности при интервенциите во случај на насилно однесување во училиштето произлегуваат од правата и обврските кои се во описот на одредено работно место или улогата (наставник, ученик, родител)

Табела со распределба на улоги и одговорности

Категорија на лица	Клучни обврски	Начин на постапување	Забелешки
Директор	Усвојување и надзор на спроведување на интерниот акт	Го следи спроведувањето, носи одлуки во сложени ситуации	Одговорен за целокупната организација
Стручни соработници	Контакт лица за пријави, набљудување и преземање мерки	Водат записници, работат со ученици, информираат родители	Едно лице се назначува како официјално контакт-лице
Одделенски раководители / наставници	Информирање на учениците, следење на динамиката во одделението	Го претставуваат интерниот акт и Правилникот на часот на одделенска заедница	Мора да водат евиденција за спроведените часови
Административно-технички персонал (хигиеничари, друг технички персонал, секретари и други)	Набљудување на ученичко однесување во двор, ходници и заеднички простории	При забележано сомнително однесување, веднаш ги информираат стручните лица	Мора да бидат запознаени со основните индикатори за насилство
Чувари или надворешно обезбедување	Препознавање ризични ситуации, спречување на насилни дејства	Подготвени да реагираат и пријават инциденти на одговорното лице во училиштето	Треба да имаат основна обука за комуникација со ученици
Ученици	Почитување на правилата и пријавување на насилство	При сомнеж или сведоштво, се обраќаат на наставник или соработник	Обучени на часовите на одделенска заедница
Родители/старатели	Соработка со училиштето, информирање за промени кај децата	Реагираат доколку детето пренесе искуство со насилство	Да се вклучат во активности за подигнување на свеста

VI –ВОДЕЊЕ НА ЕВИДЕНЦИЈА

Член 18

(Евиденција на ситуации на насилно однесување)

Училиштето води евиденција за ситуациите на насилство. Контакт лицата се должни да го евидентираат секој случај на насилство над ученик во Формулар за евиденција на насилство. Во формуларот се евидентираат случаите на насилство од ниво 1 кои се повторуваат и случаите од ниво 2 и ниво 3. За случаите од ниво 1, доколку не е вклучено контакт-лицето за насилство, евиденцијата и водењето на разговори ја прави одделенскиот раководител/одговорниот наставник.

Член 19

(План за заштита на жртвата и промена на однесувањето на сторителот)

Училиштето изготвува писмен план за заштита на жртвата и промена на однесувањето на сторителот.

Планот за заштита на ученикот жртва и промена на однесување на сторителот може да вклучува:

- Психо-социјална поддршка на жртвата од страна на училишниот психолог или други стручни соработници;

- Мерки за физичко одделување на жртвата од сторителот или преместување во друга паралелка;

- Мерки за промена на однесувањето на сторителот кои вклучуваат психо - социјална поддршка од психолог и упатување на родителот на психосоцијално советување во надлежната установа.

- Педагошки мерки кон сторителот согласно Закон за основно образование. Се изрекува само во случаите кога мерките за промена на однесувањето не покажуваат резултати и кога се работи за случај на насилство од табела бр. 2 и 3.

- Преместување на сторителот во друго училиште - овие мерки се користат за случаите на насилство од табела бр. 2 кои се повторуваат или случаите од табела бр. 3 и не претставува педагошка мерка, туку мерка за заштита на жртвата од насилство (во случаи кога има голема траума за жртвата со последици врз здравјето и психо-физичкиот развојот на жртвата).

- Мерки за поддршка на набљудувачите или сведоците - овие мерки вклучуваат разговарање, објаснување на случајот и околностите. Не смеат да се водат во присуство на ученикот жртва и ученикот сторител. Овие ученици може да се вклучат во едукативни активности, предавања и работилници на теми поврзани со случаи на насилство, за ненасилна комуникација и врсничка поддршка на жртви на насилство.

VII – ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 20

(Заштита на документацијата)

Целокупната документација за случаите на насилно однесување се чува кај стручната служба на училиштето и мора да биде заштитена од било каков вид на злоупотреба.

Член 21

(Соработка со институциите на системот)

Училиштето е должно секогаш кога има потреба да соработува со институциите на системот со цел успешна координација на активностите.

Овој Протокол влегува на сила од денот на негово усвојување.

Директор

Павлина Трипуновска
